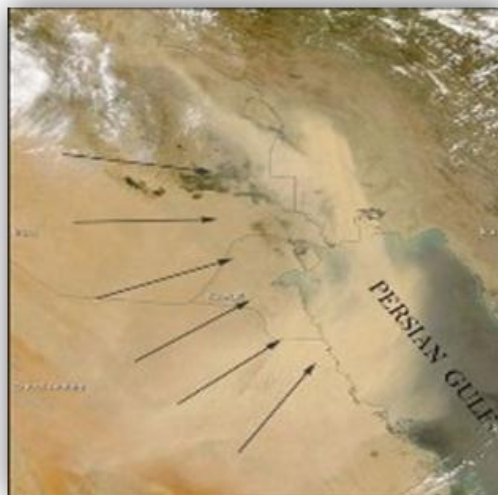

۱۲-۲- بررسی حقوقی و وضعیت موجود با ارائه طرح‌های پیشنهادی به کشورهای همسایه بعنوان الگویی مناسب بر اساس کنوانسیون ملل متحد و مقابله با ریزگردها و بیابان زایی

مساله آلودگی های طبیعی یکی از معضلاتی است که اخیراً دامن حقوق بین الملل را گرفته است. از میان این نوع آلودگی ها که ادبیات حقوق بین الملل چندان با آن آشنا نیست، مساله گرد و غباری است که از یک کشور به کشور یا کشورهای دیگر وارد می شود. این پدیده مشکلات بسیاری را برای سایر کشورها ایجاد می نماید و در راستای از بین بردن آثار آن ممکن است که هزینه های بسیاری را بر دولتها تحمیل نماید. ریزگردهای عربی چندین سال است که دولت ما را نیز به تقلا انداخته است. تا آنجا که راقم این سطور اطلاع دارد، در میان علما و دانشمندان حقوق بین الملل ایران اجماع وجود دارد که در حقوق بین الملل موضوعه راه کاری جهت مطالبه خسارات از دولت عراق وجود ندارد و باید از طریق راه حل های حل و فصل سیاسی اختلافات و به طور خاص، مذاکره این مساله حل و فصل گردد. جلوگیری از نفوذ و گسترش پدیده ریزگردهای عربی به داخل خاک ایران و به دنبال آن توسعه بیابانزایی در حالی طی چند سال اخیر موضوع مورد بحث و مناقشه مسئولان ایرانی و کشورهای همسایه عربی است که اقداماتی در زمینه رفع این مشکل انجام شده است. کشورهای سوریه، عراق، عربستان و حتی چند کشور در بخش آفریقای شمالی منشاء اصلی کانون ریزگردها هستند که متأسفانه عزم جدی برای کمک به ایران برای حل این معضل از خود نشان نداده اند، ودلیل آن شاید به خاطر هزینه های غیر قابل برگشت و غیر اقتصادی برای آنها باشد. در جدیدترین اقدام دولت ایران بودجه ای را جهت مقابله با این پدیده اختصاص داده است که البته مورد انتقاد برخی سیاسیون قرار گرفته است. دلیل این دسته این است که باید دولت عراق بودجه لازم را فراهم نماید نه دولت ایران. دسته ای دیگر نیز این بودجه را ناچیز می دانند و به همین دلیل از موضع انتقادی به اقدامات دولت می نگرند. از یاد نبریم که ریزگردها تنها در لرستان ۱۵ درصد جنگل های زاگرس را تخریب نموده است و پرورش دهندگان زنبور عسل عملاً در آستانه از دست دادن شغل خود هستند. لذا در شرایط فعلی تنها راهکار عملی با این فاجعه زیست محیطی، اجرای طرحهای پیشنهادی در این مقاله است که مهمترین راه چاره برای کشورهای تولید کننده ریزگرد توسعه و پرورش شتر می باشد، که طرحهای پیشنهادی میتواند الگوی مناسبی بر اساس کنوانسیون ملل متحد در بیابانزدایی و مقابله با ریزگردها باشد، در غیر اینصورت در بلند مدت نه تنها ریزگردها بصورت گسترده تر به ایران رخنه خواهند کرد، بلکه به شکل فاجعه ای بزرگ و جبران ناپذیر و تخریب سرزمین برای آن کشورها تلقی خواهد شد، که در اینصورت مسئولین کشور ناچاراً بایستی بمنظور مقابله با بخشی از این ریزگردها در استانهای مرزی همجوار و مناطق تحت تاثیر با احداث جنگلهای دست کاشت انبوه بصورت نواری، دژ مستحکمی در مقابله با بخشی از این پدیده مخرب زیست محیطی اقدام نمایند و از گستره وسیع ریزگردها در آینده ای نه چندان دور جلوگیری کرد.

شکل ۲: ریزگردهای عربی بر روی کشور ایران

۳- بحث و نتیجه گیری

کسب مهارتها و دانش کارگروهی برای رسیدن به هدف مشترک در ایجاد اشتغال و درآمد در مناطق بیابانی کشور لازم است. اجرای

برنامه ها، تفکر، آزمایش و مشارکت لازمه اجرای طرح مذکور توسط ساکنین و سرمایه گذاران مناطق بیابانی است. داشتن مهارت‌ها موجب اجرای هر چه بهتر رویکرد مدیریتی و اقتصادی در مناطق بیابانی خواهد شد که در واقع نوعی مشارکت برای نجات سرزمین است، لذا در کوتاه مدت، میان مدت و بلند مدت شاهد اثرات مثبت مهارت‌ها و فنون از لحاظ توان در اجرای طرح مذکور و دستیابی به تعادل اکولوژیکی در اکوسیستمی پایدار با بازده اقتصادی بصورت معیشتی، بینابینی و تجارتي خواهیم بود، ایجاد اشتغال و در آمد با اجرای رویکردهای مذکور نیاز به مهارت‌های خاصی دارد که بایستی اقدام به برگزاری کارگاه های آموزشی، بازدیدها، دوره های آموزشی کوتاه مدت و میان مدت برای مجریان بومی و اجرای دوره های بلند مدت و میان مدت آموزشی برای علاقه مندان و سرمایه گذاران غیر بومی که آشنایی کمتری دارند، نمود. بنابراین مجریان طرح اعم از بومی و غیر بومی ضمن آشنایی با روشهای جدید از طریق آموزش های تئوری توأم با عملی در خصوص اهداف طرح، سیر مراحل انجام کار، شناخت مناطق بیابانی در اجرای رویکردهای مذکور همگام باکسب تجربیات و دانش بومی و آخرین یافته های علمی و تحقیقاتی آشنا خواهند شد و نهایتا تاثیر به سزایی در موفقیت طرح خواهند داشت که میتوانند در انجام پیشنهادات که ذیلا به شرح آن پرداخته می شود موثر واقع شوند.

۴- پیشنهادات

- ظرفیت سازی مقامات دولتی، جوامع محلی و سرمایه گذاران به واسطه حمایت های فنی و آموزشی مناسب و پایدارسازی آن در سطح سازمانی.
- تقویت سطح دانش، فرهنگ و آگاهی جوامع محلی تحت تاثیر، دست اندرکاران کلیدی و دیگر ذینفعان پروژه در زمینه منفعت های حاصل از مدیریت پایدار و یکپارچه منابع طبیعی و فعالیت های مربوط به پروژه.
- شناسایی، مطالعه و هدف گذاری بر روی ۶/۴ میلیون هکتار مناطق بحرانی بیابانی با الویت بندی مناطق شهری و روستایی در ۲ میلیون هکتار جنگلهای مناطق بیابانی احداث شده و سایر مناطق بحرانی، طرح پیشنهادی با رویکردهای مذکور تهیه و اجرا گردد.
- تهیه و ارائه ۵ پیلوت موفق و تاثیرگذار با رویکردهای مذکور در مناطق مختلف که دارای جنگل دست کاشت و یا در حال احداث می باشند و در حریم یا نزدیکی روستا، شهر و عشایرنشین بیابانی با هدف موفقیت و تاثیر گذاری طرح مذکور.
- تهیه و تدوین طرح جامع بر اساس شناسایی، مطالعات، و هدف گذاری رویکردهای مذکور در مناطق بحرانی بیابانی.
- واگذاری اراضی مناطق بیابانی و بحرانی به سرمایه گذاران طرح مذکور از طریق ماده ۳ قانون حفاظت و بهره برداری از اراضی.
- کاربرد مالچ های گیاهی به همراه خاک رسی شنی به جای مالچ های نفتی در مناطق خیلی بحرانی، بدلیل جلوگیری از تشدید تخریب توسط مالچ نفتی، کمک به خاک ورزی با مبارزه بیولوژیکی در طرحهای پیشنهادی و جلوگیری از هزینه های هنگفت بی تاثیر.
- اجرای طرحهای مذکور در راستای مطالعات تدوین شده برحسب الویت بندی مکانی وزمانی.
- ارزش یابی و کنترل طرحهای اجرا شده براساس الویت بندی های انجام شده تا حصول نتیجه نهایی در ایجاد اشتغال و در آمد با رویکردهای مذکور تا رسیدن به مرحله اقتصادی و تجاری سازی آن در سطح ملی و بین المللی.
- شناسایی، مطالعه نژادهای سازگار شتر با حفاظت ژنتیکی و در صورت نیاز به گوشت شتر، واردات شتر از خارج از کشور تا رسیدن به اهداف مذکور بمنظور زاد ولد شتر انجام شود.
- بازیافت و تصفیه پساب فاضلاب خانگی (به جز توالت ها) شهرها و روستاهای بالادست و احداث فیلترینگ های خندقی سنگ و شن در بالادست تالاب گاوخونی و دریاچه ارومیه و انتقال آن به منظور ایجاد رطوبت و جلوگیری از ریزگردهای سطح خشک شده آنها.

- توسعه پایدار کشاورزی در مزارع و باغات مناطق بیابانی با اصلاح الگوی کشت، استفاده از گونه های استراتژیک، اقتصادی و ارگانیک، کشت و توسعه گیاهان دارویی و صنعتی و توسعه باغات پسته و نخل بمنظور توانمندسازی سرمایه گذاران طرح مذکور.

- تامین آب با اجرای پروژه های آبخیزداری مانند پخش سیلاب، سد سازی و سیمانی، بازیافت و جمع آوری آب باران در کمپهای احداثی گردشگری و یا صدور مجوز حفر چاه از سوی شرکت های آب منطقه ای وزارت نیرو در مناطقی که ممنوعیت ندارد و در صورت امکان بعنوان طرح ملی تاثیر گذار صدور مجوز حفر در حد معقول بمنظور اجرای طرح.

- چرای شتر در جنگلهای دست کاشت غنی سازی شده با رعایت تعادل دام و مرتع بر اساس سیستم چرای گردشی.

- مطالعه حوضه ای در تهیه و اجرای پروژه های آبخیزداری بمنظور تامین آب مورد نیاز بخشهای مختلف.

- توانمندسازی ساکنین و جوامع محلی با تشکیل تعاونیها با هدف ایجاد اشتغال، عضویت آنها متناسب با نوع فعالیت هایشان در انجمن ها و اصناف مختلف اعم از کشاورزی، دامداری، باغداری صنایع دستی، قالببافی و ...

- احداث و ساخت جایگاه شتر، احداث کمپ گردشگری، خدمات رفاهی، رستوران، سوئیت، نصب و راه اندازی پانل های فتوولتائیک در تولید برق و انرژی، احداث نمایشگاه صنایع دستی، پمپ بنزین، اصلاح و مرمت راههای ارتباطی و نصب علائم راهنمایی و رانندگی در طول راهها، بمنظور ایجاد ترانزیت و تردد گردشگران.

- اجرای طرحهای پیشنهادی بعنوان الگو برای کشورهای همسایه بر اساس کنوانسیون ملل متحد در بیابان زدایی و مقابله با ریزگردها. و نیز در استانهای همجوار کشورهای همسایه بعنوان دژ مستحکم در مقابل بیابانزایی و جلوگیری بخشی از پدیده ریزگردها.

منابع

- ۱) شاعری ع م ، سعدی ح . ۱۳۸۲ . راهنمای عملی مشارکت و ترویج منابع طبیعی . نشر پونه . ۱۸۷ ص .
- ۲) شانکاریا چامالا ، پیتیر موریس . چاپ اول ۱۳۸۳ . مشارکت برای نجات زمین . ترجمه دکتر سیداحمد خاتون آبادی ، مهندس غلامرضا نادری . انتشارات دانشگاه تهران . ۴۰۶ ص
- ۳) جی والاس . ۱۳۸۴ ، اصول کشاورزی زیستی (ارگانیک) . ترجمه علیرضا کوچکی ، احمد غلامی ، عبدالمجید مهدوی ، دامغانی ، لیلا تبریزی . انتشارات دانشگاه فردوسی مشهد ، ۳۸۴ ص .
- ۴) جی.ای.ویکنز ، آبشام، نورفولک، انگلستان . ۱۳۸۷ . اکوفیزیولوژی گیاهان اقتصادی در مناطق خشک و نیمه خشک . ترجمه دکتر غلامرضا زهنابیان ، مهندس شهریاری ، مهندس جوادی . انتشارات دانشگاه تهران . ۳۷۰ ص .
- ۵) خلاصه مقالات اولین کنگره ملی شتر . ۱۳۹۱ . ص ۳۲ ، ۲۲۵ ، ۲۲۶ ، ۴۴۳ . مشهد .
- ۶) کردوانی پ ، کرمی خواجه ذ . ۱۳۵۹ . بیابان (پژوهشهای علمی) بررسی مسائل اقتصاد روستایی منطقه بیابانی شرق کاشان (روستاهای منظومه ابوزیدآباد) . انتشارات دانشگاه تهران سال . ۳۷۹ ص .
- ۷) طالبان فرد ع ، احمدی الف ، طاهری ح . ۱۳۸۹ . دستور العمل پیشنهادی اجرای پروژه بازسازی ، تنوع بخشی و غنی سازی تاغزارهای سنواتی . مصوب شماره ۵۸۶ کمیته نظام پیشنهادات اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان خراسان رضوی .
- ۸) سیدحسین س ح . ۱۳۹۲ مدیریت مشارکتی جنگلهای دست کاشت مناطق بیابانی با پنج رویکرد. مجموعه مقالات نخستین کنفرانس بین المللی اکولوژی سیمای سرزمین. اصفهان دانشگاه صنعتی اصفهان. کد مقاله ۱۳۳۴
- ۹) سیدحسینی س ح ، ۱۳۹۳ ، همایش ملی توسعه پرورش شتر ایران در مناطق بیابانی کشور، مجموعه مقالات همایش ملی توسعه پرورش شتر، گنبدکاووس.
- ۱۰) ناطقی د، دهقان ع ، ۱۳۸۹ ، بررسی چالشهای پیش رو و ارائه راهکارها و اقدامات اساسی مقابله با بیابان زایی در افق ۱۴۰۴ با تاکید بر برنامه پنجم سازندگی، مجموعه مقالات دومین همایش ملی فرسایش بادی.

11) <http://energystar.ir/solutionsguide.php?ide=2>

12) <http://aliahayati.blogfa.com/post/144>